

Aleksandra Kuczyńska-Zonik

Estonia: priorytety rządu Kristena Michala

23 lipca 2024 r., po tym jak Kaja Kallas została nominowana na stanowisko wysokiego przedstawiciela UE ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa („Komentarze Brief IEŚ” nr 1167), na nadzwyczajnym posiedzeniu Riigikogu został zaprzysiężony rząd premiera Kristena Michala. Kristen Michal, minister klimatu w rządzie Kai Kallas, a wcześniej minister gospodarki i infrastruktury oraz minister sprawiedliwości, cieszy się umiarkowanym poparciem społecznym – 22%, nieco większym niż Kaja Kallas – 19%, podczas gdy najwyższy odsetek mieszkańców popiera ministra obrony – Hanno Pevkura, 35%, a najniższy – ministra finansów – Marta Võrklaeva, 9% (Kantar Emor, luty 2024 r.). Obecny gabinet tworzą, podobnie jak poprzednio, Partia Reform (6 tek), Partia Socjaldemokratyczna (4) i Estonia 200 (3).

W obszarze polityki bezpieczeństwa i obrony premier deklaruje: utrzymanie budżetu obronnego na poziomie 3,4% PKB, kontynuację pomocy wojskowej Ukrainie na poziomie 0,25% PKB do 2027 r., rozwój przemysłu zbrojeniowego i zwiększenie zapasów amunicji, rozwój marynarki wojennej i obrony powietrznej Estonii, wzmocnienie odporności społeczeństwa na dezinformację, a także przyspieszenie procesu legislacyjnego dotyczącego obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego. Z kolei w polityce wewnętrznej nacisk ma być położony na stymulowanie wzrostu gospodarczego oraz zmniejszenie deficytu z prognozowanych w tym roku 5,6% PKB do 3% PKB w 2025 r. poprzez: wzrost podatków do 2028 r., wzrost akcyzy na alkohol, tytoń i benzynę, cięcia budżetowe w sektorze publicznym i przedsiębiorstwach państwowych o 10% w ciągu trzech lat, a także redukcję stanowisk w ministerstwach.

Komentarz:

Na podstawie deklaracji premiera Kristena Michala można wnioskować o trzech zasadniczych celach nowego rządu: wzmocnieniu bezpieczeństwa i obrony, zmniejszeniu deficytu oraz wzroście gospodarczym.

Po pierwsze, ze względu na kontynuację wojny rosyjsko-ukraińskiej i zagrożenia hybrydowe prowokowane przez Rosję, w sferze polityki zagranicznej i bezpieczeństwa nowy rząd będzie kontynuował kurs gabinetu Kai Kallas, opierający się na ścisłej współpracy z sojusznikami oraz na rozwoju własnego potencjału militarnego. Nowy premier w pierwszej kolejności zadzwonił do prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskiego, a następnie do fińskiego premiera Petteri Orpo. Te kierunki polityki zagranicznej – Ukraina i Finlandia – od lat należą do priorytetów Estonii. W rozmowie z Wołodymyrem Zełenskim premier Michal potwierdził kontynuację wsparcia Ukrainy i wysiłków mających na celu przekazanie jej środków z zamrożonych rosyjskich aktywów. W przypadku zarówno Finlandii, jak i pozostałych państw regionu Morza Bałtyckiego, Estonia deklaruje działania na rzecz ochrony morskiej infrastruktury krytycznej i bezpieczeństwa energetycznego. Estonia będzie również kontynuowała projekty budowy infrastruktury granicznej. W ramach inwestycji mają powstać trwałe instalacje obronne i około 600 bunkrów wzdłuż granicy estońsko-rosyjskiej, które mają być częścią stworzonej wspólnie z Litwą i Łotwą *bałtyckiej strefy obronnej*, służącej zarówno do odstraszenia, jak i – w razie potrzeby – do obrony przed zagrożeniami militarnymi. Idea ta została przedstawiona przez ministrów obrony trzech państw bałtyckich podczas spotkania w Rydze w styczniu 2024 r. Projekt ten jest zgodny także z planami polskiego rządu wzmocnienia granicy z Białorusią.

Po drugie, w obliczu recesji wynikającej ze słabych perspektyw eksportowych i spadających inwestycji, duże zmiany zajdą w polityce gospodarczej, w tym przede wszystkim w zakresie zmniejszenia zadłużenia i ograniczenia kosztów administracji państwowej. Po trzecie, celem będzie podniesienie konkurencyjności gospodarki.

O aktualizacji priorytetów w zakresie polityki wewnętrznej świadczą także zmiany organizacyjne. Ministerstwo gospodarki i technologii informacyjnych zostanie przekształcone w ministerstwo gospodarki i przemysłu. Dodatkowo powstanie nowe ministerstwo infrastruktury, które prawdopodobnie skupi się na rozwiązaniu

problemów związanych z inwestycją Rail Baltica, której szacunkowy koszt w ciągu siedmiu lat wzrósł kilkakrotnie. Opublikowany w tym roku raport kontrolny wskazywał, że na dokończenie estońskiego odcinka Rail Baltica potrzebne jest dodatkowe 2,7 mld euro, chociaż w 2017 r. całkowity koszt inwestycji szacowano na 1,35 mld euro. Ponadto kontrola państwowa wykazała, że realizacja projektu pozostaje opóźniona o co najmniej pięć lat w stosunku do harmonogramu zatwierdzonego w 2017 r.

Ministerstwo sprawiedliwości zostanie przekształcone w ministerstwo sprawiedliwości i cyfryzacji. Zmiana ta wiąże się z planem ograniczenia nadmiernych regulacji i biurokracji, rozwojem e-usług i wykorzystaniem sztucznej inteligencji. Stanowi także zapowiedź realizacji koncepcji *państwa osobistego* („Personaalne riik”, ang. „Personal Government”), której celem jest zmiana sposobu świadczenia usług publicznych na bardziej innowacyjne, szybkie i proaktywne rozwiązania cyfrowe, oparte na potrzebach, preferencjach i możliwościach użytkowników usług. Na początku 2025 r. mają zostać stworzone tak ramy prawne pozwalające na wdrożenie koncepcji, jak i regulacje chroniące prywatność użytkowników usług.